

ललितपुरको महाँकाल गाउँपालिकामा प्रचलित लोकगीतको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय स्नातकोत्तर
तह दोस्रो वर्ष नेपाली विषयको “लोक साहित्य र अध्ययनपत्र”

विषयको आंशिक आवश्यकता

पूरा गर्नको लागि

प्रस्तुत

अध्ययनपत्र

अध्ययन कर्ता

दुर्गा लामिछाने (प्राइभेट)

एम.ए. दोस्रो वर्ष

परीक्षा रोल नं. ९६२०३९०

त्रि.वि. दर्ता नं. १-९-२४५-४८-२०००

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७६

कृतज्ञताज्ञापन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा समाजशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली विषय स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष दशौं पत्रको आंशिक आवश्यकता पूरा गर्नको लागि प्राइभेट अध्ययनकर्ता दुर्गा लामिछानेले ललितपुरको महाँकाल गाउँपालिकामा प्रचलित लोकगीतको अध्ययन शीर्षकको अध्ययनपत्र प्राध्यापक श्रद्धेय गुरु प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल्को निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । अध्ययनकार्यको शीर्षकछनौटदेखि लिएर अध्ययनपत्र तयार पार्दासम्म आफ्नो अमूल्य समय खर्ची कार्यलाई समयमै सम्पन्न गर्न सुभाब, सल्लाह तथा उचित मार्गनिर्देशन दिएर अमूल्य सहयोग पुऱ्याउनुहुने निर्देशक आदरणीय गुरुप्रति हार्दिक आभार तथा कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु । मलाई सही मार्गनिर्देशन दिएर अधि बढ्न प्रेरित गर्ने श्रद्धेय गुरुप्रति म सदा ऋणी हुनेछु ।

प्रस्तुत अध्ययनपत्र लेखनमा उचित मार्गनिर्देशन र आवश्यक वातावरण मिलाई सहयोग गरिदिनुहुने त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय नेपाली केन्द्रिय विभागप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । आवश्यक सामाग्रीको सङ्कलन गर्नका लागि सहयोग गर्नुहुने महाँकाल गाउँपालिकाबासीप्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।

मेरो अध्ययनको लागि हरक्षण प्रोत्साहन गरी मलाई विद्यालयदेखि विश्वविद्यालय सम्मको ढोकामा पुऱ्याउन प्रयास गर्नुहुने मेरी आदरणीय जननी मानकुमारी लामीछाने लगाएत घरपरिवारप्रति हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु । अध्ययनपत्रको तयारीका क्रममा साथदिने मेरा जीवनसाथी नवराज घिमिरेलाई अन्तस्करणदेखि नै हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु । छोरी स्मारिका, छोरा दिक्षान्त र प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण शुभचिन्तकप्रति धन्यवाद दिन चाहन्छु । कम्प्युटर टाइपिङ गरेर सहयोग गरिदिनुहुने पुष्पाञ्जली टाइपिङ सेन्टरका भाइ अमित शाहप्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा यस अध्ययन पत्रलाई थप मूल्याङ्कनको लागि नेपाली केन्द्रीय विभाग, त्रिभुवन विश्वविद्यालय केन्द्रीय क्याम्पस, कीर्तिपुर समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

मिति: २०७६/४/०९

दुर्गा लामिछाने
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

विषयसूची

पहिलो परिच्छेद	अध्ययनपत्रको परिचय	१-४
१.१	विषयपरिचय	१
१.२	समस्याकथन	२
१.३	अध्ययनको उद्देश्य	२
१.४	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५	अध्ययनको औचित्य	३
१.६	अध्ययन विधि	३
१.७	अध्ययनको सीमाङ्कन	४
१.८	अध्ययनपत्रको रूपरेखा	४
दोस्रो परिच्छेद	अध्ययन क्षेत्रको परिचय	५-७
२.१	भौगोलिक अवस्था	५
२.२	सामाजिक तथा साँस्कृतिक अवस्था	६
२.३	आर्थिक अवस्था	६
२.४	धार्मिक अवस्था	७
२.५	शैक्षिक अवस्था	७
तेस्रो परिच्छेद	महाँकाल गाउँपालिकामा प्रचलित लोकगीत	८-२८
चौथो परिच्छेद	ललितपुर महाँकाल गाउँपालिकामा प्रचलित लोकगीतको वर्गीकरण र विश्लेषण	२९-३८
४.१	ललितपुर महाँकाल गाउँपालिकामा प्रचलित लोकगीतको वर्गीकरण	२९
४.२	ललितपुर महाँकाल गाउँपालिकामा प्रचलित लोकगीतको विश्लेषण	२९
४.२.१	व्रत तथा उत्सवसम्बन्धी गीत	२९
४.२.१.१	भजनकीर्तन	२९
४.२.१.२	खैँजडी भजन	३०
४.३	पर्वगीत	३१

४.३.१	भैलोगीत	३२
४.३.२	देउसीगीत	३३
४.४	बालगीत	३४
४.५	श्रमगीत	३४
४.५.१	असारेगीत	३४
४.६	संस्कारगीत	३५
४.६.१	रत्यौली गीत	३५
४.७	विविधगीत	३६
४.७.१	छोरीले पढ्न नपाई दुःखी भएको गीत	३६
४.७.२	पति मुग्लान पसेको पत्नीको कारुणिक गीत	३७
परिच्छेद पाँच	सारांश र निष्कर्ष	३९-४२
५.१	सारांश	३९
५.२	निष्कर्ष	३९

सन्दर्भ-सूची